

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל מאמינים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

תפלה הנעשית כ'חרב'

"וירדפתם את איביכם ונפלו לפניכם לחרב" (כו ז)

מדוע מפרטת התורה שאויבינו יפלו לפנינו בחרב, וכי מדוע אכפת לנו באיזו מיתה ימותו?
פרש האוהב ישראל מאפטא:

כאשר מתפלל הצדיק על מפתל האויבים ותפלתו מתקבלת, אזי לא רק אותם שונאים שעליהם התפלל נופלים, אלא אף לדורות, בכל עת שיעמדו שונאים על ישראל, יכלו הם לעורר בקלות את אותה מפתל שפעל הצדיק בתפלתו. וזאת אשר בקשה התורה להדגיש: מלבד שפלו אויביכם לפניכם באותה העת, תהיה מפתלם גידכם כ'חרב' שיוכל לשמטכם אף בדורות הבאים.

אוהב ישראל

התשובה משתיקה את המקורגים

"ונפלו איביכם לפניכם לחרב" (כו ח)

פרש רבי משה אריה ליב ליטש רוזנבוים בעל 'מתא דירושלים':

ראשי התבות: "ונפלו איביכם לפניכם לחרב" הם: אלו. רמזה לנו התורה שבכך ששבים ישראל בתשובה בחי'ש אלו, משתיקים הם את המשיטנים והמקטרגים הקמים עליהם ביום הדין.

"אמרות ה'

הליכה בקוממיית - רק לעתיד לבא

"ואשבר מטת עלקם ואולף אתכם קוממיית" (כו י)

"קוממיית" - בקומה זקופה (רש"י).

יש להבין: הלא אסרו חכמים ללכת בקומה זקופה (קדושין לא א)?

פרש רבי חנוך צבי הכהן לוי רבה של בנדין:

בסדר ה'תחננו' לשני וחמשי אנו אומרים: "וכל קומה דף לבד תשתחווה", ופרש רבי ברוך ממז"ב"ז, כי להבדיל ממלך בשר ודם שהשתחווה לפניו יכולה להעשות רק בכפיפת הקומה, הקדוש ברוך וידע מחשבות, לכן לו לבדו נתן להשתחווה אף בקומה זקופה, כאשר השתחווה נעשית בפנימיות - בשבירת הלב.

והנה, אסור ההליכה בקומה זקופה נובע מפי שהדבר מראה על חסרון ב'ראת שמים' (ספר חסידים ג). חשש זה קים רק בזמן הזה שעליו נאמר כללו הידוע של בעל ספר החנוך (טו): "אחרי הפעלות נמשכים הלבבות". אולם לעתיד לבא תהיה עבודת ה' בעמק פנימיות הלבבות, ללא קשר לפעולות חיצוניות, וממילא לא תהיה אז כל בעיה לצעד בקומה זקופה.

ב'וצינא דהורא' סגרת המדות יח; 'כהו פאר'

תפלה בכונה מכפרת על שבע שמיניות

"והפית אתכם גם אני שבע על חטאתיכם" (כו כד)

במדבר פליאה על פסוק זה הובא: "זה המתפלל שלא בכונה", והדברים טעונים באור.

באור נפלא לקד אמר הרב הקדוש בעל 'אוהב ישראל מאפטא':

כלל ידוע הוא: "תפלה עושה מחצה" (ויק"ו ה). לפי כלל זה יוצא, כי אם, לדגמה, משפיע האדם בבקר כש'לחובתו נזקפים ארבעים עונות מיום האתמול; לאחר שהתפלל שחרית בכונה נמחקו מחציתם ונותרו ג' עושים. לאחר תפלת מנחה נמחקו לו עוד עשרה ונותרו ג' עושים, ולאחר תפלת ערבית נותרו ג' עושים רק חמש עברות שלא התכפרו.

נמצא שבצרוף שלוש תפלות היום יש ביד האדם למחוק שבעה חלקי שמונה (7/8) מכלל עוונותיו, וזו משמעות דברי המדרש: "והפית אתכם גם אני שבע על חטאתיכם" - זה המתפלל שלא בכונה, שמתוך שלא התפלל בכונה יענש אף על אותם שבעה חלקים שהיו נמחקים מחטאיו אלו היה מתפלל בכונה.

שפת צדיקים' [לר"פ מדניוביץ] בפר

רזי אמונים

מרמזי אמן בפרישה

המונע 'אמן' מחברו - עוון בידו

"ואם בהקתי תמאסו... לבלתי עשות את כל מצותי" (כו טו)

"לבלתי עשות" - מונע את אחרים מעשות (רש"י).

אפשר לומר כי דברי רש"י מכניסים על המברך את הברכות בלחש וכך מונע אחרים מלענות אחריו 'אמן'. וכפי שכתב בספר חסידים (הנד) שהמברך בלחש - הרי זה גוזל את מצות עניית אמן מסובביו, ורמז לדבר: "לבלתי עשות את" - ראשי תיבות בגימטריה: 'אמן'.

כבוד מלכים' ערך 'אמונה'

קדשת בית הפנסת קומת לעולם

"ונתתי את עריכם חרבה והשמותי את מקדשיכם" (כו לא)

מלשון הפתוב: "והשמותי את מקדשיכם" למדו חכמים (מגלה כח א) שקדשת בתי הכנסיות אינה פוקעת מהם אף לאחר שנחרבו. ויש להבין מהיכן למדו זאת, שהרי יתכן

שקרא להם התורה 'מקדשיכם' על שם העבר? פרש התוספות יום טוב:

אלמלא היתה נותרת קדשת בתי הפנסת אף לאחר חרבנם, היתה צריכה התורה לכתב: "ואת מקדשיכם - שממה", פסד שכתבה בתחלת הפסוק: "ונתתי את עריכם - חרבה". מכך ששנתה והקדימה: "והשמותי": "מקדשיכם", משמע שבה ללמדנו כי קדשתם קומת אף לאחר חרבנם.

באפן אחר באר הנצי"ב מוולוז'ין:

אלו הנה חרבו בית הפנסת מפני מנו את קדשתו, היתה התורה צריכה לכתב: "וחללתי את מקדשיכם", כפי שנאמר בנגוע לכלי בית המקדש שקדשתם פקעה והם יצאו לחלין לאחר שנכזזו בחרבו הבית: "ונבאו בה פריצים וחללוה" (ויקרא כב, וראה נדרים סב א). מכך שכתבה התורה בלשון: "והשמותי" משמע שחרבו בית הפנסת יגרם להם רק להיות שוממים, אף לא יפקיע מהם את קדשתם.

תוספות יום טוב' מגלה גג; 'מרומי שדה' מגלה כח ב

התפלות עולות דרך בית המקדש אף כיום

"והשמותי את מקדשיכם ולא אריח בריח ניחחכם" (כו לא) "ולא אקבל ברצון את קרבנות הצבור" (תרגום אונקלוס).

יש להבין מדוע פרש אונקלוס כי פגנת הפתוב היא דוקא לקרבנות הצבור?

רבי שלמה קלוניר מבראד פרש כי אכן, אין פגנת אונקלוס לקרבנות כלל, כי אם לתפלות שתקנו כנגד קרבנות הצבור (ברכות כו ב). ולכך לא פרש את הכתוב כפשוטו, שכן על בטול הקרבנות יכולים היינו ללמד מתחלת הפסוק: "והשמותי את מקדשיכם", ואם אין מקדש - אין קרבנות, ומדוע הצריך הפתוב לפרש: "ולא אריח בריח ניחחכם"? לכך באר אונקלוס, כי הזהיר הקדוש ברוך הוא את ישראל, שאם יחטאו - ימאס בבית המקדש ויחריבו בעצמו, ואז אף תפלותיהם לא יתקבלו, שהרי התפלות עוברות דרך בית המקדש (ראה ברכות ל א), והוא מאס בו.

ואולם בפעל חמל הקדוש ברוך על עמו וסבב שבית המקדש יחרב בידי הגויים, מבלי שימאס בו. כך נותרה קדשתו בעינה, ואף לאחר שבטלו הקרבנות יכולות התפלות להתקבל דרכו.

אמרי שפר

כחה של אמן

הזהר הקדוש מגלה לנו את כחה הגדול של עניית אמן:

"כל העונה אמן בכל פחו קורעין לו

גזר דינו של שבועים שנה" (תיקו"ז מ א).

נאמין ב'אמן' - נענה בכל פחנו, ויקרע גזר דיננו.

ברכות השחר: בקול בכונה בחברותא

ברכת המזון - בקשת רצה'

חיים של חלוץ עצמות

בברכת המזון של יום השבת תקנו להוסיף בתוך ברכת 'בונה ירושלים' בקשה מיוחדת: 'רצה והחליצנו... במצותיך ובמצות יום השביעי השבת הגדול והקדוש הזה'...

לקיום המצוות, שכן בגמרא (שבת פו ב) אמרו: 'ישראל דדאיגי במצות - כביל גופי'הו', כלומר: כיון שישראל טרודים בקיום המצוות - נחלש גופם...

רבי משה ליב ליטש רזנבוים באר, כי לך תקנו לבקש על זרזו המצוות דוקא ביום השבת, משום שהשבת היא מתנה טובה שנתן הקדוש ברוך הוא לישראל בלבד...

פשיטת המלבוש הגשמי בשבת

בשפת אמת' (כי תשא תרמ"ט) באר, כי לבקשת 'החליצנו קיימת משמעות בפניה: הן על חליצת המלבוש הגשמי כדי להיות מוכן לקבל את קדשת השבת, והן על לבישת 'מחלצות' - המלבוש הרוחני של קדשת השבת...

אף הרבי בעל 'דברי שמואל' מסולנים פרש, כי אנו מבקשים זאת ביום השבת שאין יש להחליץ ולהתפשט מכל הענינים הגשמיים, כדי שהדעת תהיה נתונה במלואה בקדשת השבת (דברי שמואל' לקוטר' עמ' קצה).

'רצה והחליצנו' - בקשת פגני עצמה

כאשר היה הרה"ק רבי אהרן מבעלזא חולה ונמנעה ממנו האפשרות לאכל את סעודת השבת, עשה זאת באופן שלא יבחינו החסידים בכך. אף לאחר השנייה, עשה עצמו ככבוד הוא בברך את ברכת המזון, אולם ביעוד את כל הברכות 'אמר' בשטק, את בקשת 'רצה והחליצנו' אמר בפה מלא. לטובתו שהתפלאו על כך הסביר: 'את רצה' נתן לומר, שכן זוהי בקשה פגני עצמה' (אוצרותיהם של צדיקים ברכת המזון).

ברוך רופא חולים' - אמן!

לשמע את השמועות הרעות על אודות פגרו האהוב. וכך למרות פשעיו הוסיף הפגור לפקד מדי יום את הארמון ולהנעים בנגינתו את אזני המלך.

באחד הימים, בעת ששטה הפגור לשכרה, הסתבך בקטטה עם אחד ממרעיו, ותוך כדי שהטיחו מהלומות זה בזה נקטעה לפתע אצבעו של הפגור באפן שהוא לא יכול היה להמשיך יותר לפרט על נימי הפגור.

מקרבי המלך חששו עד מאד לספר זאת למלך, הן ידעו הם היטב עד כמה מחבב המלך את הפגור. אולם מה רבה היתה הפתעתם, כאשר מיד כששמע המלך את הבשורה, הורה לזמן את שר המשטרה ופקדו עליו להשליך את הפגור לבית האסורים ולהענישו בחמרה על כל מעשיו הרעים.

מסתבר כי כל זמן שהיה הפגור יכול לשמש בתפקידו ולהנעים למלך את יומו, התעלם המלך מחטאיו, אולם בו ברגע שלא יכול היה יותר לעשות זאת, מיד נענש.

'אף לרבון העולמים יש נגון מיוחד שהוא אוהב', סיים מרן את דבריו. 'במדרש נאמר כי אין גדול לפני הקדוש ברוך הוא יותר מאמן שישראל עונים' (דברי ז א). ואם כן, לא לחנם אמרו (תיקו"ז ע א) כי העונה אמן קורעים לו גזר דין של שבעים שנה, שכן אותו אדם משרור ומשפח לפני ה' את הנגון האהוב עליו ביותר - את נגון האמן, וראויה היא זכות זו כדי להגן עליו.

אמר אפוא לתלמידך כי אם הוא רוצה שמשמים יתעלמו מעוונותיו ויקרעו לו את גזר דינו הקשה, יקבל על עצמו לשורר לפני ה' את נגונו האהוב; לרדף בכל יום אחר עוד ועוד אמינים ויהא שמה רבא. וככל שייבה לעשות זאת, כן יושעו הקדושים ברוך הוא מצרותיו ויפקדוהו בפקדת ישועה ורחמים.

עם יציאתו מחדרו של מרן, מהר ראש הישיבה להתחשר לתלמידו ולהעביר לו את דברי מרן. כאשר שמע זאת התלמיד קבל על עצמו מיד להתחזק במצוה רבה זו, ובכך הסתיימה השיחה בין הרב ותלמידו.

באחד הימים, למעלה משנה לאחר אותו מעשה, צלצל הטלפון בבית ראש הישיבה, ומעבר לקו נשמע שוב קולו של תלמידו. הפעם היה הקול מאושש ומלא חיים, ובשורות הפשטות שיצאו מפיו קלחו בזו אחר זו:

'אני שמח לספר לראש הישיבה כי בחסדי שמים נפקדונו בזרע של קומא, וגם פרנסתי, ברוך ה', הסתדרה והתציבה להצד היתר טוב...

אולם העקר והחשוב ביותר - זה עתה קבלתי מידי הרופא את תוצאות הבדיקות האחרונות, שמהן התברר לי לגדל שמחתי, כי המחלה נעלמה מגופי לחלוטין. מהיום ואילך אני בריא ושלם, כאשר ושמח!

'הראשון שאילתי התקשרתי לספר זאת הוא ראש הישיבה', הוסיף התלמיד, 'שכן מאז שהתחלתי לקום את העצה שמסר לי מפי מרן היאילת השחר, החל מצבי להשתנות לטובה. מאותו יום ואילך הקדשתי מדי בקר זמן רב כדי לסובב מבית כנסת לבית כנסת, כדי לשמע ולענות אמנים על פניה שיותר ברכות. חברי שהכירו את עברי, הביטו עלי כעל אדם שנטרפה דעתו, אולם אני שידעתי כי חיי תלויים בכך, התעלמתי מבלבליהם והמשיכתי בהנהגתי.

הנה, בחסדי שמים הגיעה אלי הישועה, אולם אינני מתכוון לחדל מהנהגתי. אמשיך לרדף אחר עוד ועוד אמנים, ויהי רצון שלעולם לא יעזבני ה'' סיים התלמיד בהתרגשות.

וכך ספר ראש הישיבה, תלמיד מרן זצ"ל:

באחד הימים התחשר אלי תלמידי משכבר הימים, אשר מה שנים רבות מתגורר בארץ גבר. לאחר שדרשנו איש בשלום רעהו, הוא תנה לפני בקול רזוי דמעות את מצבו הטעם ואת הצרות הרבות האופפות אותו ומעיבות על חייו; כמה וכמה שנים חלפו מיום נשואיו והוא טרם זכה לילדים, הוא מתקשה מאד בפרנסתו וכמעט כל עסק או השקעה שעסק בהם ירדו לטמיון. והצרה האחרונה והקשה מכל - בזימים האחרונים הודיעו לו הרופאים כי הוא חלה במחלה קשה, וסכנה חמורה נקשפת לחייו.

ראש הישיבה שזכר היטב את תלמידו, הקשיב בצער לספור הקשה שהשמע בפניו, ולאחר שיחה ארוכה שבה הזדהה עם כאבו העמק והרעף עליו טללי נחומים, ברכו מעמק לב כי יזכה במהרה לראות בישועת ה'.

אבל שהתלמיד לא הסתפק בכך ואמר: 'אני מקבל מראש הישיבה, בהיותו תלמיד של מרן בעל האילת השחר', שיכנס למעון קדשו ויבקש ממנו שיברכי שאזכה לצאת מצרה לרוחה, ואף ידרכני כמה עלי להתחזק לשם כך...'

'בשמחה', השיב ראש הישיבה, והבטיח: 'ההזמנות הקרובה שבה אכנס למורי ולרבי, אזכיר לפני את שמך לברכה, ואף אבקש שיורה לך בקמה להתחזק כדי להסיר מעליך את מדת הדין'.

ימים ספורים לאחר מכן נכנס ראש הישיבה לביתו של מרן כדי להנציח עמו, ובתוך דבריו ספר את ספורו הקשה של תלמידו משכבר הימים, אשר מלבד הקשיים הנוראים שהוא חוה בהיותו חולה בנים ועוד פרנסה, מרחפת עליו עתה הקשה המצוה, כאשר נחלה במחלה קשה והוא נתון בסכנת חיים, ישמרו ה'.

מרן הקשיב לדברים בפנים עגומות. נראה היה כי כאבו של יהודי נגע עד מאד ללבו. בטרם השיב, התנגן מפי ראש הישיבה על מצבו הרוחני של תלמידו. לראש הישיבה לא היתה לך תשובה המניחה את הדעת, שכן בתוך שיחתו עם תלמידו התברר לו לדאבונו כי מאז עבר לגולה, מצבו הרוחני נחלש למד.

מששמע זאת מרן, פתח את תשובתו במשל שהובא בספרי הקדמונים:

מעשה במלך גדול שחבב עד מאד שירה וזמרה. לשם כך הוא העסיק בארמונו פגור ממחה ומיחד, אשר נגינתו ערבה לאזניו מאד. בכל עת שהיה חפץ המלך להרנע ולהחליף פת היתה נקרא הפגור לחדרו. מרגע שהחל הלה לפרט על נימי הפגור, וצלצלי הענינים נשמעו בחלל החדר, היתה פושטת על המלך אורית רגע ושלילה פלגאח, ורוחו היתה שבה אליו.

אלא שאף שאותו אדם היה פגור ממחה ביותר, מסתבר כי מדותיו לא היו מתקנות כלל; מפעם לפעם הגיעו לאזני המלך שמועות על כך שפגור האהוב פעמתי ומתגולל ברחובות, וגונב וחומס, וכמה פעמים אף נראה מתרועע ומסתודד עם הגרועים שבשונאי המלך.

אלא שפאמר החכם: 'האהבה מקלקלת את השוה', אטם המלך את אזניו ולא הסכים

shay עיוני